

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

ТЕРЕЩУК Володимир Володимирович

УДК 342.922

ПРАВОВИЙ СТАТУС СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

Спеціальність 12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Тернопіль – 2020

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом».

Науковий керівник – доктор юридичних наук, доцент
КОРОПАТНИК Ігор Михайлович,
Військовий інститут Київського національного
університету імені Тараса Шевченка, начальник
кафедри правового забезпечення.

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор
КОЛПАКОВ Валерій Костянтинович,
Запорізький національний університет,
завідувач кафедри адміністративного
і господарського права;

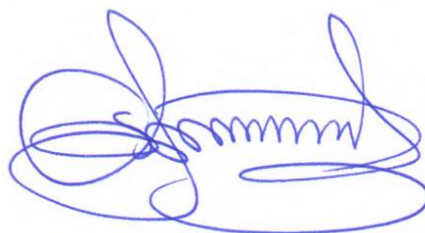
кандидат юридичних наук, професор
КОВАЛІВ Мирослав Володимирович,
Львівський державний університет внутрішніх
справ, завідувач кафедри адміністративно-
правових дисциплін.

Захист відбудеться «25» вересня 2020 року о 9-30 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 58.082.04 Тернопільського національного економічного університету за адресою: 46009, м. Тернопіль, вул. Львівська, 11а, зал засідань.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Тернопільського національного економічного університету за адресою: 46009, м. Тернопіль, вул. Бережанська, 4.

Автореферат розіслано «25» серпня 2020 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

С. В. Банах

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування теми дослідження. З вересня 2019 року в Україні розпочався новий етап модернізації публічного адміністрування, що супроводжується впровадженням європейської адміністративно-правової концепції «*public administration*» та реформуванням національного адміністративного законодавства. Водночас, попри мету, задля досягнення якої відповідні зміни здійснюються (побудова в Україні сучасної європейської правової держави), вони відбуваються без належного урахування здобутків сучасної теорії публічного адміністрування. Як наслідок, у правовому забезпеченні діяльності суб'єктів публічного адміністрування залишаються численні системні суперечності, котрі не дозволяють в належній мірі реалізувати потенціал, закладений в основі їх функціонування. Означені проблеми не дозволяють належною мірою мінімізувати корумпованість публічної служби, протистояти множинним кризовим явищам в нашій державі, здійснювати ефективну взаємодію із суспільством і громадянами. Так, індекс людського розвитку України (*Human Development Index*), що дорівнює 0,734, дозволяє віднести нашу державу до десятки найменш благополучних країн Європи. За індексом задоволеності життям (*Satisfaction with Life Index*) Україна займає 174 місце із 178. За показниками індексу демократії (*Democracy Index*) Україна посідає 78 місце зі 167, одразу за такими державами, як Папуа Нова Гвінея, Гонконг, Сінгапур та Нова Македонія. Станом на квітень 2020 року, за даними центру соціологічних досліджень імені О. Разумкова, Кабінету Міністрів України не довіряло 57,1% опитаних, а повністю довіряло всього 4,3%. Існуючі проблеми у сфері публічного управління є перешкодою для формування позитивного іміджу системи публічної влади, а також для реалізації європейських прагнень нашої держави, які можуть бути реалізовані лише у разі створення системи публічного адміністрування, вибудованої на європейських принципах належного урядування.

Юридична сутність та структура моделі правового статусу суб'єктів публічного адміністрування в Україні вже у тій чи іншій мірі були предметом дослідження багатьох сучасних українських вчених, серед яких В. Б. Авер'янов, А. М. Авторгов, О. М. Алтуніна, О. М. Бандурка, В. М. Бевзенко, Ю. П. Битяк, В. В. Галуцько, І. П. Голосніченко, Н. Т. Гончарук, В. С. Гошовський, М. В. Джафарова, П. В. Діхтієвський, В. О. Заросило, Р. А. Калюжний, М. В. Ковалів, А. М. Колодій, В. К. Колпаков, І. М. Коропатнік, В. В. Круглов, О. В. Кузьменко, М. Н. Курко, Н. А. Литвин, Н. О. Максименцева, Р. С. Мельник, О. М. Музичук, С. В. Ніколайчук, С. О. Ніщима, Н. Р. Нижник, Р. В. Олійник, Ю. В. Оніщик, О. І. Остапенко, В. П. Пилипишин, О. Ю. Салманова, С. Г. Стеценко, Н. П. Христинченко, І. М. Шопіна, Р. Г. Щокін, В. А. Юсупов, Х. П. Ярмакі та інші вітчизняні науковці.

Однак нині правовий статус суб'єктів публічного адміністрування в контексті європейської адміністративно-правової концепції «*public administration*», а також з урахуванням триваючої адміністративної реформи, досліджений ще недостатньо. Дефіцит теоретичних напрацювань має своїми

наслідками непродуману державну політику, що характеризується повторенням невдалих управлінських рішень, які тягнуть за собою неефективне витрачання коштів платників податків, призначених для забезпечення функціонування суб'єктів публічного адміністрування (наприклад, кількаразове об'єднання з наступним роз'єднанням державних фіскальної та митної служб у 2012, 2014 та 2018 роках). Зазначене зумовлює необхідність подальших наукових розробок у цьому напрямі й свідчить про актуальність теми дисертаційного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Обрана тема дисертації належить до пріоритетних у галузі адміністративного права. Дисертаційне дослідження проведено згідно з: Концепцією адміністративної реформи в Україні, затвердженою Указом Президента України від 22 липня 1998 року № 810/98; Стратегією національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 26 травня 2015 року № 287/2015; Стратегією сталого розвитку «Україна – 2020», схваленою Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015; Стратегією розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016–2020 роки, схваленою постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 3 березня 2016 року. Дисертація виконана в межах науково-дослідних робіт ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом» «Теоретико-методологічні засади становлення української державності і соціальна практика: політичні, юридичні, економічні та психологічні проблеми» на 2014–2018 роки (номер державної реєстрації 0113U007698) та «Дослідження теоретико-методологічних основ розвитку української державності в контексті світових модернізаційних процесів формування національних громадянських суспільств: політичний, юридичний, економічний, соціальний, психологічний та управлінський аспекти» на 2019–2024 рр. (номер державної реєстрації: 011911100492).

Мета і завдання дисертаційного дослідження. *Мета* дисертаційної роботи полягає в тому, щоб розробити на концептуальні положення щодо сутності та змісту правового статусу суб'єктів публічного адміністрування в Україні, а також на підставі виявлених під час дослідження теоретичних та практичних проблем сформулювати науково обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення цього статусу.

Досягнення поставленої мети вимагає вирішення наступних *завдань*:

- охарактеризувати юридичну сутність суб'єктів публічного адміністрування та окреслити їх систему;
- розкрити поняття правового статусу суб'єктів публічного адміністрування в Україні;
- розкрити зміст правосуб'єктності суб'єктів публічного адміністрування в Україні;
- визначити структуру, зміст і особливості компетенції суб'єкта публічного адміністрування в Україні;
- виокремити та диференціювати завдання і функції суб'єктів публічного адміністрування в Україні;

- надати теоретико-правову характеристику юридичної відповідальності суб'єктів публічного адміністрування в Україні;
- виявити та окреслити основні актуальні проблеми правового забезпечення правового статусу суб'єктів публічного адміністрування в Україні;
- сформулювати пропозиції щодо удосконалення правового статусу суб'єктів публічного адміністрування в Україні.

Об'єкт і предмет дослідження. *Об'єктом* дисертаційного дослідження є суспільні відносини, які виникають у процесі публічного адміністрування в державі.

Предметом дослідження правовий статус суб'єктів публічного адміністрування.

Методи дослідження обрані з урахуванням його мети, завдань, об'єкта і предмета. Використання *методу системного аналізу* дало змогу в належній мірі проаналізувати правові норми, які формують систему суб'єктів публічного адміністрування в Україні (підрозділ 1.1), визначають нормативну модель правового статусу суб'єктів публічного адміністрування (підрозділ 1.2), а також складових елементів цього статусу (розділ 2). Шляхом використання *системно-структурного, формально-логічного, техніко-юридичного, формально-юридичного методів* досліджено ключові поняття теорії правового статусу суб'єктів публічного адміністрування в динаміці (тобто в системі відносин публічного адміністрування) (розділи 1 і 2), а також виокремлено й систематизовано актуальні проблеми забезпечення цього статусу та комплексно викладено пропозиції щодо модернізації статусу досліджуваних суб'єктів (розділ 3). *Порівняльно-правовий метод* був використаний при співставленні положень чинного законодавства України з відповідними положеннями законодавства держав-членів ЄС (підрозділи 3.1, 3.2).

Науково-теоретичною основою дослідження є праці вітчизняних і зарубіжних дослідників не лише у сфері адміністративного права, а й фахівців у галузі філософії, державного управління, політології, економіки, інформаційного, цивільного права, теорії держави і права.

Нормативну базу дослідження становлять міжнародно-правові документи, Конституція України, закони, проекти законодавчих актів та підзаконні нормативно-правові акти України й держав-членів ЄС, а також інші правові акти, положення яких стосуються визначення та забезпечення правового статусу органів публічного адміністрування в Україні.

Емпіричну основу дослідження склали: статистичні матеріали, результати соціологічних досліджень, довідкові видання, аналітично-довідкові статті, звіти органів публічного адміністрування, політико-правова публіцистика.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому, що дисертація є одним з перших в Україні комплексних досліджень, спрямованих на визначення юридичної сутності та вдосконалення моделі правового статусу суб'єктів публічного адміністрування в аспекті її модернізації з урахуванням європейської концепції «*public administration*» та новел національного адміністративного законодавства. У результаті дослідження сформульовано

нові науково-обґрунтовані теоретичні положення та пропозиції. Основні з них наступні:

вперше:

– комплексно охарактеризовано завдання та функції суб'єктів публічного адміністрування в Україні у контексті впроваджуваної європейської адміністративно-правової концепції «*public administration*» та з урахуванням останніх змін адміністративного законодавства, в результаті чого обґрунтовано, що система суб'єктів публічного адміністрування в Україні складається з двох груп відповідних суб'єктів: 1) типових суб'єктів публічного адміністрування, до яких віднесено суб'єктів системи органів виконавчої влади (Кабмін України та підсистема центральних органів виконавчої влади; місцеві державні адміністрації), а також органи місцевого самоврядування; 2) атипових суб'єктів публічного адміністрування, якими є національні комісії регулювання природних монополій, установи (заклади) публічного права, фонди публічного права; а також встановлено, що суб'єкти делегованих публічних повноважень знаходяться поза межами системи суб'єктів публічного адміністрування, виконуючи окремі функції означених суб'єктів, але не набуваючи їхнього правового статусу;

– аргументовано доцільність комплексного підходу до розуміння основних проблем правового забезпечення суб'єктів публічного адміністрування в Україні, серед яких виокремлено проблеми, обумовлені: процесами реформування публічного адміністрування в Україні; нормативного забезпечення правового статусу цих суб'єктів; недостатності нормативного визначення місця кожного суб'єкта публічного адміністрування в системі публічного адміністрування; недостатності взаємодії та координації суб'єктів публічного адміністрування, а також контролю у сфері функціонування цих суб'єктів; недостатності інформаційно-комунікаційного забезпечення функціонування досліджуваних суб'єктів; недостатності захисту авторитету суб'єктів публічного адміністрування та протидії поширенню корупції в системі публічного адміністрування;

вдосконалено:

– розуміння поняття «суб'єкти публічного адміністрування» і його розмежування з поняттям «суб'єкти, які здійснюють публічне адміністрування» за критерієм цільового функціонального вияву;

– правове розуміння лінгвістичних особливостей поняття «*public administration*», яке може бути перекладено як: а) «публічна адміністрація», що окреслює статичний вияв даного феномену; б) «публічне адміністрування», що відображає динамічний вияв феномену, а також доведено обґрунтованість позиції щодо синонімічності вказаних правових категорій;

– характеристику правосуб'єктності суб'єктів публічного адміністрування в якості елементу їх правового статусу, що виявляється у загальному контексті (базова) та в ситуативному контексті (в конкретний момент часу);

– правову характеристику юридичної відповідальності суб'єктів публічного адміністрування, яку запропоновано розуміти у сутнісному та структурно-сутнісному контекстах. У сутнісному аспекті відповідальність цих

суб'єктів є: сукупним результатом наявності у суб'єкта належної міри деліктоздатності; виявом структурного та позаструктурного контрольного зв'язку відповідальності суб'єкта перед державним органом чи органом місцевого самоврядування, перед державою і суспільством загалом, перед особою; результатом наявності в об'єктивній дійсності комплексу підстав та умов настання юридичної відповідальності конкретного типу суб'єкта права. У структурно-сутнісному контексті відповідний елемент статусу виявляється у: безпосередньому (відповідальність держави, територіальних громад чи суспільства) та опосередкованому (відповідальність юридичної особи; керівництва та інших кадрів суб'єкта публічного адміністрування) сенсі;

дістали подальшого розвитку:

– положення про види компетенцій сучасних суб'єктів публічного адміністрування, до яких віднесено: загальну компетенцію, що поширюється на всю територію держави; компетенцію, якою може володіти державний орган та яка поширюється на всю територію відповідної адміністративно-територіальної одиниці на постійній чи тимчасовій основі; компетенцію, що має локальне значення, поширюючись на території юрисдикції відповідних самоврядних публічних адміністрацій; компетенцію, що охоплює одну чи декілька сфер життєдіяльності суспільства;

– аргументація необхідності удосконалення правового статусу суб'єктів публічного адміністрування в Україні шляхом комплексних дій: модернізації взаємодії та координації цих суб'єктів, оптимізації управління у сфері їх функціонування (наприклад, створення сучасного спільного інформаційно-комунікаційного простору; створення інституту координації суб'єктів публічного адміністрування); модернізації інформаційно-комунікаційного забезпечення функціонування публічного адміністрування (зокрема, розробки Інформаційного кодексу України; прийняття Концепції спільного інформаційного простору публічного адміністрування та формування інформаційно-комунікаційної бази цього простору); модернізації контролю за діяльністю суб'єктів публічного адміністрування, механізму захисту авторитету публічного адміністрування та антикорупційного забезпечення (вдосконалення норм про відповідальність за допущення конфлікту інтересів; врегулювання процедури відсторонення кадрів публічного адміністрування, дії яких компрометують суб'єкт публічного адміністрування); обґрунтовано доцільність внесення змін та доповнень до Законів України «Про адміністративні послуги», «Про соціальні послуги» та інші правові акти задля наближення їх змісту до засад концепції *«public administration»*.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що вони мають прикладний характер і можуть бути використані за різними напрямками діяльності, зокрема у:

– *науково-дослідній сфері* – для подальших доктринальних розробок проблематики правового забезпечення діяльності суб'єктів публічного адміністрування (Акт впровадження Державного науково-дослідного інституту МВС України від 12 грудня 2019 р.);

– *нормотворчій діяльності* – для вдосконалення чинного законодавства та проектів Законів України, норми яких прямо чи опосередковано врегульовують питання правового статусу суб'єктів публічного адміністрування та його правового забезпечення;

– *правозастосовній діяльності* – для оптимізації практики здійснення суб'єктами публічного адміністрування власних повноважень;

– *навчальному процесі* – матеріали дослідження можуть бути використані в процесі розробки методичних матеріалів, підручників, а також навчальних посібників з курсів «Адміністративне право», «Порівняльне адміністративне право», «Теорія публічного адміністрування» тощо (Акт впровадження ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом» від 10 лютого 2020 р.).

Апробація результатів дисертації. Результати розробки проблеми загалом, окремих її аспектів, одержаних в процесі дослідження, узагальнення та висновки, були оприлюднені на науково-практичних конференціях і круглих столах: «Європейський вимір реформування публічного управління в Україні» (м. Київ, 24 листопада 2016 р.); «Військова освіта і наука: сьогодення та майбутнє» (м. Київ, 29 листопада 2019 р.); «Теоретичні питання юриспруденції і проблеми правозастосування: виклики XXI століття» (м. Харків, 10 грудня 2019 р.); Круглому столі, присвяченому 71-й річниці прийняття Загальної декларації прав людини (м. Київ, 10 грудня 2019 р.); «Сучасні наукові дослідження представників юридичної науки – прогрес законодавства України майбутнього» (м. Дніпро, 10–11 січня 2020 р.); «Теоретичні та практичні проблеми правового регулювання суспільних відносин» (м. Харків, 17–18 січня 2020 р.); «Концептуальні шляхи розвитку науки та освіти» (м. Львів, 12–13 лютого 2020 р.); «Правові засади організації та здійснення публічної влади» (м. Хмельницький, 28 лютого – 2 березня 2020 р.).

Публікації. Основні положення дослідження відображені у 15 наукових працях, з яких 7 наукових статей (5 у фахових наукових виданнях України, 2 у фахових наукових виданнях інших держав), а також 8 тезах доповідей і наукових повідомлень, опублікованих за результатами проведення науково-практичних конференцій та круглих столів.

Структура та обсяг дисертації визначається метою, завданнями та предметом дослідження й композиційно складається із вступу, 3 розділів, що містять у собі 8 підрозділів, висновків, списку використаних джерел (463 найменування) та двох додатків. Обсяг основного тексту дисертації становить 211 сторінок, загальний обсяг – 270 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

Вступ містить обґрунтування актуальності теми дисертації, її мету, предмет, об'єкт і задачі, викладення сутності та стану розробки досліджуваної наукової проблеми, теоретичне та практичне значення основних положень дисертації, її наукову новизну, а також апробацію результатів дослідження.

У Розділі 1 «Теоретико-правова характеристика правового статусу суб'єктів публічного адміністрування», що складається з двох підрозділів, досліджено зміст сучасної європейської адміністративно-правової концепції «*public administration*» та розкрито її сутнісний вплив на вітчизняну науку адміністративного права та адміністративне законодавство. Встановлено структуру системи суб'єктів публічного адміністрування та окреслено теоретичні аспекти доцільності дослідження правового статусу цих суб'єктів у вимірі концепції публічного адміністрування, що дозволяє розкрити не лише статичну, але й динамічну сутність розглядуваного феномена.

У підрозділі 1.1 «Суб'єкти публічного адміністрування та їх система» обґрунтовано доцільність дослідження правового статусу суб'єктів публічного адміністрування у динамічному вимірі. Доведено, що сучасна концепція публічного адміністрування ґрунтується на парадигмі широкого підходу до розуміння системи суб'єктів публічного адміністрування, у відповідності до якого вказаними суб'єктами є державні органи, органи місцевого самоврядування, а також «атипові суб'єкти публічного адміністрування», що виконують певні публічні функції, не будучи суб'єктами владних повноважень. В окресленому сенсі не всі суб'єкти, котрі здійснюють публічне адміністрування, є такими, що володіють особливим правовим статусом суб'єкта публічного адміністрування. Зокрема, суб'єкти делегованих публічних повноважень є суб'єктами, котрі виконують окремі повноваження суб'єкта публічного адміністрування без набуття відповідного правового статусу, діючи виключно у межах дискреційних повноважень. Зважаючи на це, обґрунтовано, що питання правового статусу суб'єктів публічного адміністрування ускладнено як проблемами відсутності однозначного розуміння поняття «публічне адміністрування» й розуміння системи цих суб'єктів, так і невизначеністю поширення відповідного правового статусу на усіх суб'єктів, що здійснюють публічне адміністрування. Запропоновано авторську класифікацію суб'єктів, що входять до системи публічного адміністрування.

Акцентовано увагу на тому, що у сучасну епоху глобалізації спостерігається уніфікація понятійного апарату та розуміння основних закономірностей публічного адміністрування. Вказані процеси активно підтримуються низкою міжнародних організацій, що спеціалізуються у сфері публічного адміністрування: Асоціації державного управління і менеджменту (*Commonwealth Association of Public Administration and Management*), що включає Велику Британію, Індію і ще 52 держави-члена, Міжнародним інститутом адміністративних наук (*International Institute of Administrative Sciences*) та ін.

Підрозділ 1.2 «Поняття правового статусу суб'єктів публічного адміністрування» присвячено розкриттю сутності відповідного юридичного конструкту. Сформульовано визначення поняття «правовий статус суб'єкта публічного адміністрування» й обґрунтовано, що цей статус є певним юридичним надконструктом, який визначає загальне правове становище суб'єктів адміністративного права, котрі виконують публічні функції, володіючи належним особливим правовим статусом. При цьому відповідний

правовий статус характеризується базовими характерними рисами, властивими для правового статусу загалом (елементи правового статусу закріплені в нормах чинного законодавства й корегуються принципами права; правовий статус визначає місце відповідного суб'єкта в системі суспільних відносин та в структурі механізму публічного адміністрування), а також особливими ознаками, що характеризують лише відповідний вияв правового статусу (цей статус є певним надстатусом, об'єднуючим надзвичайно широке коло суб'єктів адміністративного права, котрі є суб'єктами публічного адміністрування; цей статус властивий лише суб'єктам, які первісно створювались в якості таких суб'єктів; особливість виникнення цього статусу; наявність в структурі правового статусу суб'єктів публічного адміністрування особливих прав та обов'язків). Зроблено висновок, що поняття «правовий статус суб'єктів публічного адміністрування» є суто теоретичною категорією, яка водночас має суттєве практичне значення й виявляється у двох формах: абсолютній та умовній

Розділ 2 «Зміст правового статусу суб'єктів публічного адміністрування», котрий складається із чотирьох підрозділів, присвячено всебічному розкриттю сутності складових елементів правового статусу досліджуваних суб'єктів, а саме уточненню їх: правосуб'єктності, компетенції, завдань і функцій, а також юридичної відповідальності.

У підрозділі 2.1 *«Правосуб'єктність суб'єктів публічного адміністрування»* сформульовано визначення поняття відповідної правосуб'єктності, а також обґрунтовано, що цей базовий елемент правового статусу будь-якого суб'єкта права, позначаючи спроможність певного суб'єкта набувати певні права і обов'язки, нести за їх невиконання (неналежне виконання) нормативно визначену юридичну відповідальність, є особливим елементом правового статусу суб'єктів публічного адміністрування. Зокрема відповідна правосуб'єктність означає, що: 1) певний суб'єкт права може бути суб'єктом публічного адміністрування конкретного виду (типу) та діяти відповідним чином (здійснювати публічне адміністрування в межах компетенції, виконуючи покладені завдання та реалізуючи певні функції); 2) суб'єкт публічного адміністрування конкретного виду (типу) спроможний набувати певних прав і обов'язків, нести за їх невиконання (неналежне виконання) нормативно визначену юридичну відповідальність. Водночас розглядуваний елемент правового статусу суб'єктів публічного адміністрування є юридичним фактом, аналізуючи який, можна дійти висновку про те, чи дійсно суб'єкт права став суб'єктом публічного адміністрування (з огляду на законодавчо визначені вимоги до відповідної процедури) та чи відповідають межі діяльності цього суб'єкта його спроможності набувати права та обов'язки, а також їх здійснювати. Встановлено, що правосуб'єктність суб'єктів публічного адміністрування тісно пов'язана із їхньою компетенцією, яка ґрунтується на правосуб'єктності, і, відповідно, не може бути ширшою за неї.

На правосуб'єктність органів публічного адміністрування демократичних держав значний вплив справляють так звані «принципи належного врядування», визначені у Програмі розвитку ООН *«Governance»* для сталого

розвитку людських ресурсів» (1997 р.). Однак в Україні з-поміж означених принципів не можна вважати достатньою мірою реалізованими принципи ефективності та результативності (*Effectiveness and efficiency*), а також стратегічного бачення (*Strategic vision*).

У підрозділі 2.2 «Компетенція суб'єктів публічного адміністрування» надано визначення компетенції досліджуваних суб'єктів. Зроблено висновок, що компетенція суб'єкта публічного адміністрування, як фактичне нормативне відображення правосуб'єктності цього суб'єкта, а також елемент його правового статусу, окреслює предмет його відання (сфери та рамки суспільного життя, в яких юридично спроможний реалізовувати свої права та обов'язки відповідний суб'єкт), а також обсяг наданих йому повноважень (прав і обов'язків), наявність яких дозволяє виокремлювати відповідного суб'єкта в якості суб'єкта публічного адміністрування (зокрема, робити висновки про його правове становище, публічно-правову роль, а також адміністративно-правовий потенціал функціонування), а йому – діяти, досягаючи мети свого створення. Для більш конкретного осмислення предмета відання та повноважень суб'єктів публічного адміністрування проаналізовано відповідні елементи компетенції кожної з групи системи суб'єктів публічного адміністрування, зокрема типових суб'єктів публічного адміністрування (у системі центральних органів виконавчої влади, місцевих органів виконавчої влади, у системі органів місцевого самоврядування) та атипових суб'єктів публічного адміністрування.

У підрозділі 2.3 «Завдання та функції суб'єктів публічного адміністрування» означені завдання та функції розглянуто як елементи правового статусу суб'єктів публічного адміністрування, що не мають самостійного базового характеру наряду із правосуб'єктністю, компетенцією та відповідальністю, але водночас мають важливе значення для характеристики цього статусу та його реалізації. Акцентовано увагу на тому, що завдання та функції загалом є близькими за своїм змістом і сутністю юридичними категоріями, і, як наслідок, в науці адміністративного права вони часто ототожнюються і використовуються в якості синонімів, що не є коректним, зважаючи на загальнотеоретичне розуміння понять «завдання» та «функції» суб'єкта чи об'єкта. Доведено, що завдання суб'єктів публічного адміністрування, як елементи їх правового статусу, доцільно інтерпретувати в якості наперед нормативним чином визначених видів й обсягів діяльності цього суб'єкта, що відповідають мірі його компетенції, а також в процесі їх реалізації дозволяють оптимальним чином досягати мети створення та функціонування відповідного суб'єкта. Комплекс завдань, які здійснює суб'єкт публічного адміністрування, може бути поділений на дві основні групи: управлінські завдання (вплив на певні сфери, відносини та процеси, а також феномени у межах компетенції суб'єкта; створення передумов для майбутнього розвитку суспільних відносин, процесів тощо); неуправлінські завдання (наприклад, просвітницькі, інформативні, представницькі, правозастосовні, правотворчі, публічно-сервісні). Функції суб'єктів публічного адміністрування запропоновано розуміти як частину змісту управлінської та неуправлінської діяльності досліджуваних суб'єктів, оскільки цей елемент їх правового статусу

відображає основні, унормовані та стабільні напрями діяльності суб'єктів публічного адміністрування в межах їх компетенції, в яких безпосереднім чином виконуються їх завдання. До цих функцій суб'єктів публічного адміністрування віднесено: прогнозування, планування, організація, регулювання, координація, облік та контроль, правозастосовування, нормотворення, інформаційну й інформаційно-комунікаційну, аналітичну та публічно-сервісну функції.

У підрозділі 2.4 «Юридична відповідальність суб'єктів публічного адміністрування» уточнено правову сутність юридичної відповідальності означених суб'єктів, яка інтерпретована в якості «завершального» елементу їх правового статусу, котрий стримує цих суб'єктів від можливостей використання своєї компетенції та функцій всупереч меті створення цих суб'єктів, а також всупереч меті й завданням публічного адміністрування в цілому. Це пояснюється тим, що сутнісним чином досліджуваний елемент правового статусу суб'єктів публічного адміністрування є: 1) сукупним результатом наявності у відповідного суб'єкта належної міри деліктоздатності (має значення за наявності факту вчинення правопорушення); 2) виявом структурного та позаструктурного контрольного зв'язку відповідальності суб'єктів публічного адміністрування перед державним органом чи органом місцевого самоврядування, перед державою і суспільством загалом, перед особою; 3) результатом наявності в об'єктивній дійсності комплексу підстав та умов настання юридичної відповідальності конкретного типу суб'єкта права. Наголошено, що юридична відповідальність суб'єктів публічного адміністрування є комплексним поняттям, структура якого охоплює: 1) юридичну відповідальність суб'єктів публічного адміністрування у безпосередньому вигляді; 2) юридичну відповідальність суб'єктів публічного адміністрування як юридичної особи; 3) юридичну відповідальність керівництва суб'єктів публічного адміністрування та іншого персоналу суб'єктів публічного адміністрування. У цьому контексті юридична відповідальність є характерною абсолютно для всіх суб'єктів публічного адміністрування, навіть для тих, для яких, на думку окремих вчених, характерною є лише т. зв. «політична відповідальність» (Уряд України), котра у сутнісному аспекті є окремим виявом юридичної відповідальності.

Акцентовано увагу на прогалинах і суперечностях Закону України «Про запобігання корупції» в аспекті визначення кола суб'єктів, на яких поширюється дія цього Закону.

У Розділі 3 «**Проблеми та шляхи удосконалення адміністративно-правового статусу суб'єктів публічного адміністрування**», що складається із двох підрозділів, здійснено комплексний аналіз актуальних проблем правового регулювання правового статусу розглядуваних суб'єктів та реалізації ними цього статусу, а також окреслено шляхи вирішення виявлених проблем.

У підрозділі 3.1 «*Проблеми правового забезпечення правового статусу суб'єктів публічного адміністрування*» структуровані та проаналізовані основні теоретичні та практичні проблеми, пов'язані із забезпеченням правового статусу суб'єктів публічного адміністрування в Україні. Встановлено, що на

сьогоднішній день означене забезпечення характеризується численними проблемами нормативного, інституційного та процедурного характеру. Ускладнюють ці проблеми: 1) недостатній рівень дослідження правового статусу суб'єктів публічного адміністрування в українській та зарубіжній юридичній науці; 2) хибні уявлення про достатність, повноцінність і досконалість теорії публічного адміністрування в ЄС та її нормативне відображення на рівні Союзу; 3) відсутність загальної концепції модернізації правового статусу суб'єктів публічного адміністрування в Україні; 4) відсутність системних, структурних підходів в реформуванні публічного адміністрування в Україні як форми впровадження європейської адміністративно-правової концепції *«public administration»*.

Акцентовано увагу на інформаційно-правових проблемах забезпечення правового статусу суб'єктів публічного адміністрування. З'ясовано, що у грудні 2015 року у результаті технічної несправності інформаційно-комунікаційної системи Державної фіскальної служби України було втрачено 3 терабайти податкових документів, у тому числі 531 тис. електронних документів, резервної копії яких не було збережено. Визначено, що розповсюдженою практикою стало нігілістичне відношення посадових осіб суб'єктів публічного адміністрування до виконання вимог, встановлених у ст. 15 Закону України «Про доступ до публічної інформації». Визначено, що значна частина повноважень Міністерства цифрової трансформації України не може бути реалізована (або не може бути проконтрольований ступень їх реалізації), оскільки визначення понять, якими позначені основні завдання вказаного суб'єкта публічного адміністрування («цифровізація», «цифровий розвиток», «цифрові права громадян», «розвиток інтеперабельності» тощо) в національному законодавстві відсутні, а у теоретичних джерелах ще не набули усталеного характеру.

У підрозділі 3.2 *«Напрями удосконалення правового статусу суб'єктів публічного адміністрування та його забезпечення в Україні»* визначено основні шляхи вирішення виявлених під час дослідження проблем. Множинні проблеми правового статусу суб'єктів публічного адміністрування, а також актуальні питання його належного забезпечення вказують на необхідність: 1) вирішення низки нагальних завдань, що стоять перед наукою адміністративного права України, а також перед державою, зобов'язаною забезпечувати цивілізований розвиток нашого суспільства; 2) вибудовування відносин між суб'єктами публічного адміністрування і громадянином на основі прогресивних європейських принципів публічного адміністрування. Відповідні зміни повинні стосуватись не лише інституційних змін й реформи адміністративного законодавства нашої держави (зокрема, шляхом створення Адміністративного кодексу України, Адміністративно-процедурного кодексу України, Інформаційного кодексу України) та законодавства загалом, що містить норми, якими врегульовано правовий статус суб'єктів публічного адміністрування, але й передбачати комплексну еволюцію: а) сприйняття суб'єктів публічного адміністрування суспільством загалом та публічними службовцями, зокрема; б) наявної концепції взаємовідносин цих суб'єктів між собою та відносин

суб'єктів публічного адміністрування з громадянським суспільством та громадянином. Таким чином, модернізація правового статусу суб'єктів публічного адміністрування та оптимізація забезпечення цього правового статусу передбачає низку напрямків здійснення комплексних та консолідованих дій держави, а також громадянського суспільства, що мають ґрунтуватись на певній концепції, яка буде орієнтиром для відповідних перетворень у перспективі. У зв'язку із тим, що ґрунтовна перебудова законодавства про суб'єктів публічного адміністрування потребує часу, розроблено пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства з метою його наближення до розглядуваної в роботі концепції.

ВИСНОВКИ

У дисертаційному дослідженні на підставі комплексного аналізу чинного законодавства України, а також здобутків науки адміністративного права України подано вирішення наукової задачі щодо розробки положень, якими б вирішувались теоретичні та практичні проблеми змістовної сутності та правового регулювання правового статусу суб'єктів публічного адміністрування. Отже, основні результати здійсненого наукового пошуку полягають у наступному:

1. У загальному сенсі публічне адміністрування є діяльністю уповноважених суб'єктів щодо надання приватним особам адміністративних послуг та/або здійснення публічного управління в інтересах держави та суспільства, а саме: 1) суб'єктів публічного адміністрування, систему яких доцільно розуміти у широкому контексті (типові та атипові суб'єкти, котрі мають класичний статус суб'єкта публічного адміністрування); 2) суб'єктів, котрі виконують окремі функції суб'єкта публічного адміністрування, не набуваючи правового статусу цих суб'єктів (суб'єкти делегованих публічних повноважень).

Систему суб'єктів публічного адміністрування в Україні складають наступні її структурні елементи: 1) типові суб'єкти у системі органів виконавчої влади (Кабінет Міністрів України та очолювана ним підсистема центральних органів виконавчої влади), підсистема місцевих адміністрацій (міські, районні та обласні державні адміністрації, а також Київська та Севастопольська місцеві державні адміністрації; військово-цивільні адміністрації) та підсистема місцевого самоврядування (сільська, селищна, міська рада; виконавчі органи сільської, селищної, міської, районної у містах тощо); 2) атипові суб'єкти публічного адміністрування (здійснюють публічні функції, не будучи за своєю юридичною природою носіями владних повноважень, набувши статусу суб'єкта публічного адміністрування відповідно до закону чи адміністративного договору), тобто: національні комісії регулювання природних монополій, установи (заклади) публічного права, фонди публічного права. Поза системою суб'єктів публічного адміністрування перебувають суб'єкти делегованих публічних повноважень, які є фізичними особами (колективними утвореннями), котрі первісно не були суб'єктом

публічних повноважень, отримали за рішенням суб'єкта публічних повноважень на основі адміністративного акту й у зв'язку з об'єктивною необхідністю певне публічне повноваження, і реалізують у делегованій мірі дискреційні повноваження на власний розсуд без набуття правового статусу суб'єкта публічного адміністрування.

2. Правовий статус суб'єктів публічного адміністрування є інституційним надстатусом, елементи структури якого (правосуб'єктність, компетенція, юридична відповідальність) визначають особливості створення та діяльності суб'єктів публічного адміністрування, межі здійснення покладених на них завдань і функцій, місце цих суб'єктів у механізмі публічного адміністрування, у взаємовідносинах між собою, юридичними особами публічного та приватного права, громадянами й їх об'єднаннями. Відповідний статус належить лише тим суб'єктам, котрі здійснюють публічне адміністрування в силу того, що ця їх діяльність є їхнім основним цільовим функціональним виявом.

3. Правосуб'єктність суб'єктів публічного адміністрування – елемент їх правового статусу, який є: 1) похідним виразом правосуб'єктності конкретного суб'єкта адміністративного права, що дозволяє: а) з'ясувати спроможність цього суб'єкта бути суб'єктом публічного адміністрування; б) виокремлювати його, з одного боку, в системі галузевих суб'єктів в якості центрального органу виконавчої влади, органу місцевого самоврядування тощо, а з іншого боку – у системі суб'єктів публічного адміністрування в якості типових і атипових суб'єктів публічного адміністрування; 2) похідним виразом уповноваженого стану суб'єкта в конкретний момент часу, коли суб'єкт права діє в якості суб'єкта публічного адміністрування.

4. Компетенція суб'єкта публічного адміністрування – елемент його правового статусу, який: 1) є особливою якісною його характеристикою, визначаючою його правове становище й публічно-правову роль, а також адміністративно-правовий потенціал функціонування; 2) складається з предмету відання та його прав і обов'язків (повноважень) відповідного суб'єкта, що відповідають його об'єму правосуб'єктності. Повноваження суб'єкта публічного адміністрування – це комплекс закріплених у чинному законодавстві прав і обов'язків цього суб'єкта, що відповідають обсягу його правосуб'єктності, скореговані його метою діяльності та предметом відання, дозволяючи сукупно ефективно функціонувати в якості суб'єкта публічного адміністрування, реалізуючи загальні та спеціальні завдання та функції держави (та/або місцевого самоврядування), покладені на цей суб'єкт, та/або невіддані завдання та функції. У свою чергу предмет відання суб'єкта публічного адміністрування – це особливий предмет правового регулювання, що є елементом компетенції цього суб'єкта, визначеним у чинному законодавстві, котрий окреслює сфери та рамки суспільного життя, в яких юридично спроможний реалізовувати свої права та обов'язки відповідний суб'єкт.

5. Завдання суб'єкта публічного адміністрування – елемент правового статусу цього суб'єкта, що є наперед визначеними та конкретизованими, вимірними та закріпленими у законодавстві видами й обсягами діяльності

цього суб'єкта, що відповідають мірі та рівню його компетенції й які йому сукупно необхідно здійснювати певною множиною дій (операцій) задля досягнення мети свого функціонування. Ці завдання в Україні поділяються на наступні основні групи: 1) цілеспрямоване врегулювання конкретних галузей та сфер, суспільних відносин і процесів, окреслених компетенцією, які є характерними для усіх типових і окремих атипових суб'єктів публічного адміністрування; 2) просвітницькі, інформативні, представницькі, правозастосовні, правотворчі, публічно-сервісні завдання, що в тій чи іншій мірі характерні для всіх суб'єктів публічного адміністрування.

Функції суб'єкта публічного адміністрування – елемент правового статусу цього суб'єкта, яким охоплено основні, визначені в законодавстві, стабільні напрями його діяльності в межах компетенції відповідного суб'єкта, в яких виконуються завдання таким чином, щоб у процесі функціонування цього суб'єкта була оптимально досягнута його мета діяльності. Тобто, функції цих суб'єктів в Україні обумовлені їх компетенцією, спрямовані на реалізацію покладених завдань, мають вияв в наступних видах функцій: 1) прогнозування, планування, організації, регулювання, координації, обліку та контролю, що характерні для суб'єктів публічного адміністрування, на яких покладені управлінські завдання; 2) правозастосування, нормотворення, аналітична, інформаційна та інформаційно-комунікаційна, публічно-сервісна функції, які властиві в тій чи іншій мірі всім суб'єктам публічного адміністрування.

6. Юридична відповідальність суб'єкта публічного адміністрування в сутнісному контексті, як елемент його правового статусу, є: 1) сукупним результатом наявності у цього суб'єкта належної міри деліктоздатності; 2) виявом структурного та позаструктурного контрольного зв'язку відповідальності суб'єкта публічного адміністрування перед державним органом чи органом місцевого самоврядування, перед державою і суспільством загалом, а також перед особою; 3) результатом наявності в об'єктивній дійсності комплексу підстав та умов настання відповідальності конкретного типу суб'єкта права. У структурно-сутнісному контексті юридична відповідальність суб'єкта публічного адміністрування є комплексною категорією, яку складає юридична відповідальність: 1) суб'єкта публічного адміністрування у безпосередньому вигляді, що виявляється у відповідальності держави (в особі Кабінету Міністрів України, міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій), територіальних громад (в особі органів місцевого самоврядування) чи суспільства (в особі національних комісій регулювання природних монополій, фондів публічного права, установ і закладів публічного права); 2) суб'єкта публічного адміністрування, як юридичної особи; 3) керівництва суб'єкта публічного адміністрування; 4) інших кадрів суб'єкта публічного адміністрування.

7. Основними проблемами правового забезпечення правового статусу суб'єктів публічного адміністрування в Україні є: 1) проблеми, обумовлені процесами реформування публічного адміністрування в Україні (триваюче реформування, не підпорядковане універсальній концепції, яка відповідала б

актуальному розумінню публічного адміністрування; реформування не спрямоване на систематизацію норм про суб'єктів публічного адміністрування; в процесі європеїзації законодавства про суб'єктів публічного адміністрування не в достатній мірі усвідомлюється умовність європейської концепції «*public administration*», об'єктивна відсутність універсального розуміння сутності та структури в ЄС публічного адміністрування, публічної служби; модернізація правового статусу зазначених суб'єктів відбувається без належного управління цими змінами); 2) проблеми нормативного забезпечення правового статусу суб'єктів публічного адміністрування (впроваджувана європейська концепція «*public administration*» обумовила фактичне розширення повноважень, предметів відання, завдань і функцій цих суб'єктів, що непослідовно відображається в законодавстві); 3) проблема недостатності нормативного визначення місця кожного суб'єкта в системі публічного адміністрування; 4) проблеми недостатності взаємодії та координації суб'єктів публічного адміністрування, а також контролю у сфері функціонування цих суб'єктів (недостатній рівень ефективності системи комунікацій в системі публічного адміністрування та суб'єктів публічного адміністрування з громадянським суспільством; відсутність центрального органу виконавчої влади, до компетенції якого входило би здійснення загальної координації системи публічного адміністрування в Україні; відсутність єдиного інформаційно-комунікаційного простору в системі публічної інформації тощо); 5) проблеми недостатності інформаційно-комунікаційного забезпечення функціонування публічного адміністрування (відсутність Інформаційного кодексу України; неефективність наявного інформаційного простору публічного адміністрування); 6) проблема недостатності захисту авторитету суб'єктів публічного адміністрування та протидії поширенню корупції в системі публічного адміністрування.

8. Основними напрямками удосконалення правового статусу суб'єктів публічного адміністрування в Україні є: 1) приведення правового статусу суб'єктів публічного адміністрування у відповідність до європейських принципів побудови публічного адміністрування (запозичення та впровадження принципів побудови та функціонування відповідних суб'єктів); 2) створення та прийняття Концепції модернізації суб'єктів публічного адміністрування в Україні; 3) здійснення комплексної (шляхом кодифікації законодавчих актів про публічну адміністрацію та її кадри) нормопроектної роботи, у межах якої будуть створені та прийняті: а) Адміністративний кодекс України (враховуючи модель Адміністративного кодексу Румунії 2019 року); б) Адміністративно-процедурний кодекс України (з урахуванням відповідних європейських законодавчих актів і раніше внесених до українського парламенту проектів цих кодифікованих актів); 4) визначення місця кожного суб'єкта публічного адміністрування в актуальній системі суб'єктів публічного адміністрування в Україні.

Актуальними напрямками удосконалення забезпечення правового статусу суб'єктів публічного адміністрування в Україні є модернізація: 1) взаємодії та

координації суб'єктів публічного адміністрування, оптимізація управління у сфері функціонування цих суб'єктів (зокрема, врегулювання цієї проблеми на рівні пропозованих Адміністративного та Адміністративно-процедурного кодексів України; створення та функціонування спільного інформаційно-комунікаційного простору суб'єктів публічного адміністрування); 2) інформаційно-комунікаційного забезпечення діяльності суб'єктів публічного адміністрування (створення Інформаційного кодексу України, затвердження Концепції спільного інформаційного простору суб'єктів публічного адміністрування в Україні та створення інформаційно-комунікаційної бази цього простору); 3) контролю за діяльністю суб'єктів публічного адміністрування (зокрема, створення програм широкого залучення суспільства до контролю за діяльністю публічного адміністрування); 4) механізму захисту авторитету суб'єктів публічного адміністрування, а також заходів антикорупційного забезпечення цих суб'єктів (вдосконалення інституту викривачів корупції та розширення антикорупційного контролю громадянського суспільства, а також закріплення в законодавстві норм про: відповідальність за допущення конфлікту інтересів; відсторонення службовців, дії яких компрометують публічну адміністрацію; захист державних службовців та службовців органів місцевого самоврядування від наклепів у засобах масової інформації).

Доцільно внести зміни до чинного законодавства задля приведення його у відповідність до засад концепції *«public administration»*: 1) на рівні законодавства прямо визначити певні органи (Кабінет Міністрів України, центральні органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування) в якості суб'єктів публічного адміністрування; 2) забезпечити розширене розуміння публічного адміністрування в контексті надання адміністративних послуг (надати визначення суб'єкта адміністративної послуги через поняття суб'єкта публічного адміністрування (п. 3 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про адміністративні послуги»); розширити права адміністратора (п. 1 ч. 5 ст. 13 вказаного Закону); підвищити рівень участі громадських об'єднань в процесі встановлення вимог щодо якості надання адміністративних послуг (ч. 2 ст. 7 вказаного Закону); 3) привести засади державної політики у сфері надання адміністративних послуг до європейських принципів шляхом доповнення ч. 1 ст. 4 Закону України «Про адміністративні послуги» принципом «субсидіарності», який полягає в тому, що держава зобов'язана закріплювати в правовому статусі конкретних суб'єктів публічного адміністрування повноваження щодо надання певних адміністративних послуг виключно тоді, коли лише цей орган є найбільш спроможним надавати відповідні послуги населенню; 4) узгодити адміністративно-правове регулювання видів публічних послуг відповідно до вказаної концепції шляхом визначення адміністративних послуг (п. 1 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про адміністративні послуги») та соціальних послуг (п. 17 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про соціальні послуги») видами публічних послуг.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Терещук В. В. Правовий статус суб'єкта публічного адміністрування та його ознаки. *Наука і правоохорона*. 2017. № 3. С. 121–126.
2. Терещук В. В. Компетенція суб'єкта публічного адміністрування в Україні та її структура. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2019. № 4. Т. 3. С. 19–22.
3. Терещук В. В. Публічне адміністрування як правова категорія: аналіз підходів. *Наука і правоохорона*. 2019. № 4. С. 207–211.
4. Терещук В. В. Методологічні засади дослідження сутності публічного адміністрування. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. № 5. С. 299–301. URL: http://www.pap.in.ua/eng/5_2019/78.pdf.
5. Терещук В. В. Щодо удосконалення адміністративно-правового статусу суб'єктів публічного адміністрування. *Visegrad Journal on Human Rights* 2020. № 1. С. 173–177.
6. Терещук В. В. Поняття, ознаки та структура суб'єктів публічного адміністрування України. *Право і суспільство*. 2020. № 1. С. 89–94.
7. Терещук В. В. Аксиологічні аспекти функціонування системи публічного адміністрування в Україні. *Innovative Solutions in Modern Science*. 2020. № 1(37). С. 94–102.
8. Терещук В. В. Завдання суб'єктів публічного адміністрування. *Європейський вимір реформування публічного управління в Україні: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Київ, 24 листопада 2016 р.). Київ, 2016. С. 184–185.
9. Терещук В. В. Проблеми удосконалення правового статусу суб'єктів публічного адміністрування сектору національної безпеки і оборони України. *Військова освіта і наука: сьогодні та майбутнє: тези доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Київ, 29 листопада 2019 р.). Ч. 2. Київ, 2019. С. 80–82.
10. Терещук В. В. Правовий статус суб'єктів публічного адміністрування сектору національної безпеки і оборони України. *Теоретичні питання юриспруденції і проблеми правозастосування: виклики XXI століття: тези доп. учасників II Всеукраїнської науково-практичної конференції* (м. Харків, 10 грудня 2019 р.). Харків, 2019. С. 121–122.
11. Терещук В. В. Права і свободи людини та громадянина як основна цінність і мета функціонування системи публічного адміністрування. *Збірник тез круглого столу, присвяченого 71-й річниці прийняття Загальної декларації прав людини* (м. Київ, 10 грудня 2019 р.). Київ, 2019. С. 50–51.
12. Терещук В. В. Наукові підходи до визначення сутності публічного адміністрування. *Сучасні наукові дослідження представників юридичної науки – прогрес законодавства України майбутнього: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Дніпро, 10–11 січня 2020 р.). Дніпро, 2020. С. 104–107.
13. Терещук В. В. Щодо визначення поняття «правовий статус суб'єктів публічного адміністрування». *Теоретичні та практичні проблеми правового*

регулювання суспільних відносин: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 17–18 січня 2020 р.). Харків, 2020. С. 64–65.

14. Терещук В. В. Онтологічні аспекти розуміння сутності категорії «публічне адміністрування». *Концептуальні шляхи розвитку науки та освіти: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 12–13 лютого 2020 р.). Львів, 2020. С. 57–59.*

15. Терещук В. В. Правовий статус суб'єктів, які здійснюють публічне адміністрування в Україні. *Правові засади організації та здійснення публічної влади: матеріали III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, присвяченої пам'яті академіка Л. П. Юзькова (м. Хмельницький, 28 лютого – 2 березня 2020 р.). Хмельницький, 2020. С. 388–391.*

АНОТАЦІЯ

Терещук В. В. Правовий статус суб'єктів публічного адміністрування. – *Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.*

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом». – Київ, 2020; Тернопільський національний економічний університет. – Тернопіль, 2020.

Дисертаційне дослідження присвячене визначенню сутності та змісту правового статусу суб'єктів публічного адміністрування в Україні. У дослідженні надано теоретико-правову характеристику правовому статусу суб'єктів публічного адміністрування, а саме: розкрито поняття правового статусу досліджуваних суб'єктів та охарактеризовано юридичну сутність суб'єктів публічного адміністрування, визначено їх систему. Зокрема, виокремлено типові та атипові суб'єкти публічного адміністрування, а також групу суб'єктів, котрі виконують окремі функції суб'єкта публічного адміністрування, не набуваючи правового статусу цих суб'єктів (суб'єкти делегованих публічних повноважень).

В роботі розкрито зміст правового статусу досліджуваних суб'єктів: визначено зміст правосуб'єктності, компетенції та юридичної відповідальності суб'єктів публічного адміністрування в Україні. Виокремлено та диференційовано завдання і функції суб'єктів публічного адміністрування в Україні. Кожний із елементів правового статусу вибірково проаналізовано на прикладі певної кількості органів з кожної виділеної групи типових та атипових суб'єктів.

Виявлено та окреслено основні актуальні проблеми правового забезпечення правового статусу суб'єктів публічного адміністрування в Україні, а також сформульовано комплексні пропозиції щодо модернізації даного правового статусу.

Ключові слова: правовий статус, суб'єкт публічного адміністрування, публічне адміністрування, адміністративна реформа, європеїзація законодавства, делеговані повноваження, правосуб'єктність, юридична відповідальність, компетенція

АННОТАЦИЯ

Терещук В. В. Правовой статус субъектов публичного администрирования. – *Квалификационный научный труд на правах рукописи.*

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 – административное право и процесс; финансовое право; информационное право. – ЧАО «Высшее учебное заведение «Межрегиональная Академия управления персоналом». – Киев, 2020; Тернопольский национальный экономический университет. – Тернополь, 2020.

Диссертационное исследование посвящено определению сущности и содержания правового статуса субъектов публичного администрирования в Украине. В исследовании содержится теоретико-правовая характеристика правового статуса субъектов публичного администрирования, а именно: раскрыто понятие правового статуса исследуемых субъектов и охарактеризована юридическая сущность субъектов публичного администрирования, определена их система. В частности, выделены типичные и атипичные субъекты публичного администрирования, а также группа субъектов, выполняющих отдельные функции субъекта публичного администрирования (субъекты делегированных публичных полномочий).

В работе раскрыто содержание правового статуса исследуемых субъектов: определено содержание правосубъектности, компетенции и юридической ответственности субъектов публичного администрирования в Украине. Выделены и дифференцированно задачи и функции субъектов публичного администрирования. Проанализированы элементы правового статуса типичных и атипичных субъектов публичного администрирования.

Выявлены актуальные проблемы административно-правового обеспечения правового статуса субъектов публичного администрирования в Украине, а также сформулированы комплексные предложения по модернизации их правового статуса.

Ключевые слова: правовой статус, субъект публичного администрирования, публичное администрирование, административная реформа, европеизация законодательства, делегированные полномочия, правосубъектность, юридическая ответственность, компетенция

SUMMARY

Tereshchuk V. V. Legal status of subjects of public administration. – *Qualification Research as the Manuscript.*

The thesis for a candidate's degree by the specialty 12.00.07 – administrative law and process; financial law; informational law. – PJSC «Higher education institution «Interregional Academy of Personnel Management», Kyiv, 2020; Ternopil National Economic University, Ternopil, 2020.

The dissertation research contains a comprehensive analysis of the theoretical and practical aspects of the legal status of subjects of public administration. Public administration is understood as the activity of authorized entities to provide private individuals with administrative services and / or exercise public administration in the

interests of the state and society. Public administration subjects include: 1) typical and atypical subjects that have the classic status of a public administration subject) 2) subjects that perform certain functions of a public administration subject (subjects of delegated public powers).

The system of subjects of public administration in Ukraine consists of the following structural elements: 1) typical subjects in the system of executive authorities (the Cabinet of Ministers of Ukraine and the system of central executive authorities headed by it), in the system of local administrations (city, district and regional state administrations, as well as Kiev and Sevastopol local state administrations; civil-military administrations) and in the system of local self-government (village, settlement, city council; executive bodies of a rural, settlement, city, district in cities, etc.); 2) atypical subjects of public administration (national commissions for regulating natural monopolies, institutions (institutions) of public law, public law funds).

The legal status of subjects of public administration is understood as an institutional status, the elements of the structure of which (legal personality, competence, legal responsibility) determine the peculiarities of the creation and activity of subjects of public administration.

Legal personality and competence are considered by subjects of public administration as elements of their legal status. The powers of a subject of public administration are understood as a complex of rights and obligations of this subject enshrined in the current legislation, corresponding to the scope of his legal personality. Attention is focused on the specifics of the legal responsibility of public administration entities.

The author substantiates that the main problems of legal support of subjects of public administration in Ukraine are: 1) problems caused by the processes of reforming public administration in Ukraine (lack of its universal concept, lack of consistency; lack of change management); 2) problems of normative support of the legal status of subjects of public administration (the introduced European concept of "public administration" determined the actual expansion of powers, subjects of jurisdiction, tasks and functions of these subjects, is inconsistently reflected in the legislation); 3) the problem of insufficient normative definition of each subject of public administration in the public administration system; 4) problems of insufficient interaction and coordination of public administration entities, as well as control in the sphere of the functioning of these entities; 5) the problem of insufficient information and communication support for the functioning of public administration; 6) the problem of insufficient protection of the authority of public administration entities and countering the spread of corruption in the public administration system.

The thesis contains proposals for amendments to legislative acts that govern the activities of subjects of public administration.

Key words: legal status, subject of public administration, public administration, administrative reform, Europeanization of legislation, delegated powers, legal personality, legal responsibility, competence

Підписано до друку 25.08.2020 р.
Формат 60x90/16. Гарнітура Times.
Папір офсетний. Друк на дублікаторі.
Умов. друк. арк. 0,9. Обл.-вид. арк. 1,0.
Зам. № А025-20. Тираж 100 прим.

Видавець та виготовлювач
Тернопільський національний економічний університет
вул. Львівська, 11, м. Тернопіль 46009

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців ДК № 3467 від 23.04.2009 р.*

Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ»
вул. Бережанська, 2, м. Тернопіль 46009
тел. (0352) 47-58-72
E-mail: edition@tneu.edu.ua